

Literární Fórum SVČS č. 3/2012

OBSAH:

OBSAH.....	1
Úvodní slovo.....	2
Petr Chvojka.....	3
Rozhovor s Milanem Duškem.....	7
Jiří Faltus: Hrst aforismů pro Fórum a kresby.....	10
Jana Jirásková.....	14
Jan Kratochvíl.....	22
Věra Kopecká.....	24
Miroslav Kubíček.....	27
František Uher.....	29
Lukáš Vavrečka: Poslední snídane.....	32

Úvodní slovo

... cestou

Nepochybuji o tom, že napsat dobrou detektivku je umění právě tak jako napsat dobrou básnickou sbírku, vytvořit divadelní hru nebo vysedět román, reflektující společenské rozpory na přelomu dvou epoch. To ovšem nemění nic na tom, že jsou období, kdy potřeby lidí některé žánry upřednostňují a jiné naopak. Jistě není náhoda, že v poslední době zaznamenávají prvenství na žebříčcích prodejnosti knihy, které lze označit jako detektivky či kriminální romány, které k nám proudí především ze skandinávských zemí.

To není nic nového, lidová četba byla vždycky „masovka“, řekne skeptik, já ovšem namítanu, že každý hovoříme o něčem jiném. V lůně nového vrstvení společnosti, nedodržování zákonů, rozpadu klasických hodnot a zneužívání nových informačních technologií je tu žánr, který nejen že na tyto problémy upozorňuje, ale pokouší se svým vnitřním uspořádáním dát vzniklému chaosu řád. Přitom absorboval do sebe silné psychologicko sociální prvky odrážející vědomí člověka, tápajícího v nejistotě dnů, kterou současnost někdy až krutě přináší.

Netvrdím, že jde o recept na šťastné bytí, ostatně to od literatury ani nemůžeme chtít, ale vedle výše zmíněných aspektů nám tato díla přinášejí i slušnou porci zábavy. A že se nesmějeme? To už pak záleží na nás.

Lubomír Macháček

Petr Chvojka

Výzva

Půlnoční husy
táhnou napříč údolím
Vynořily se odnikud
a jejich divoké kejhání
vyhání vesničany na práh

kde pevně drží
své malé děti a šestnáctileté dcery
aby je husy nevzaly s sebou

a pak
zakrývajíce si oči a uši
couvají s hlavou mezi rameny
za bouchání zastrkovaných petlic

(„27“, ČS 1966)

Noční jízdní řád

Táhlé houkání
zdivočelé lokomotivy
mne naplňuje
takřka úzkostí

Jede si pro mne
samospasitelná –

kouřící napínaný kov
nepotřebující k svému počínání
žádného ospravedlnění:
Má koleje

(„27“, ČS 1966)

Paměť

Proděravěli jsme
moji drazí

Řid'ounký ovísek
roste na památných místech
kde jsme sváděli své slavné bitvy
„jen o dobrý jméno“
a pak
„za kus žvance“

(Na síto paměti
to byly moc veliký kusy)

Roste tam oves
kterým krmíme
své smuteční
pouze valachy ...

(Kastrováním
se nám jaksi nedostává hřebců

aby to parádně odtáhli)

(„27“, ČS 1966)

Inventář

Pozoroval jsem
jak bílou křídou popisoval
jednotlivé kusy

Sečteny
zváženy a poplácány po prdeli
vzdalovaly se ve shodě s všemi
zákony
a zákonitostmi a nařízeními

a řadily se na břehu řeky
která zatím celé věky
teskná
nepozorovaně odcházela

(„27“, ČS 1966)

Velké studené dostihy

Vítr prochází řadami
vyschlých trav
po kolena ve sněhu

Hraje nebezpečnou hru
na utíkání stébel

Celá louka běží
papírové dostihy

Suverénně vyhrávám
zapnutý v zimníku
bez iluzí

(„Zpěv ze studně“, BLOK 1967)

Hluboko, Hluboko

Obchází krajem,
hlavu pod paží.
Vyje
v lískových lesích. Všude plno
podzimních hub.

Hvízdá v ořeší. Šírá...Ráno ohaři,
dlouzí, srstnatí ohaři chodí
pod okny. Něco drápe venku,
a uvnitř.

Staré stromy
stojí a kdesi v pozadí, v kořenech, hluboko,
hluboko tlejí bílkoviny,
zelenkou se potahují knoflíky.

(„Zpěv ze studně“, BLOK 1967)

Oblohou táhnou ptáci

Léta jdou. A čas se někde ztrácí.
A nepomůže nikdo.
Musíš sám.

Oblohou (okno je zavřené)
táhnou ptáci.
Tažní ptáci. A každou noc.
A jenom tam...

(„*Ohnivání/ohněň*“, *Pražská edice*
1997)

Jakési účtování

Jakési účtování
klepe na dveře:
Léta, dříve tučná jako jalovice,
kamsi odcházejí. Táhlé bučení vyžraných luhů.
Táhlý šum bříz.
Březová voda štiplavých rán.
Rán a ran.
Probouzení.

Chrastění žeber plotů.
Zimavý podzim. Mží.
Zažloutlé listiny popisované celé léto
(s mastnými skvrnami od rukou
špatně umytých nad spravedlivými).
A psí víno dozrává. Visí potmě
v posledních záchvěvech.
Na smlouvách poslední tečky.
(Od posledních much.)

(„*Ohnivání/ohněň*“, *Pražská edice*
1997)

Rozhovor s Milanem Duškem

1. Pamatuješ se na první povídku, kterou jsi vytvořil? Jaké bylo období, kdy tě oslovily múzy?

Psal se rok 1968 a já si stále víc začal uvědomovat, že jde o hru mocných a že zanedlouho může být všechno jinak. Po 21. srpnu se již o tom nedalo pochybovat, ale jako vždy jsem podlehl svým ideálům a pochopitelně na to dojel. Svlékl jsem uniformu s tvrdohlavým úmyslem, že se nějak protluču. Pokud jde o zaměstnání, na výběr jsem neměl. Začal jsem jako brusič slévárenských odlitků, abych uživil rodinu, následoval přechod do licí party ve slévárenské hale, ale podcenil jsem svůj zdravotní stav a z toho vyplývající fyzickou kondici. Nezbyvalo nic jiného, než vyměnit slévárnu za les, rok jsem správcovoval v KD, zkoušel jsem to u ČSD jako tranzitér, až jsem zakotvil jako topič v léčebně TRN.

První povídka měla název „I v neděli se musí jíst.“ Vyprávěla příběh o jednotce uprostřed lesů, přístup k ní na dlouho uzavřela vysoká vrstva sněhu a povětrnostní podmínky nedovolily ani dodání zásob potravin vrtulníkem. Nezbyvalo, než vzít batohy, připnout lyže a riskovat, že se to podaří...

2. Co ti dávalo psaní? Balil jsi na „psaní“ holky?

Zpočátku mi to jen pomáhalo, abych tu dobu zvládl psychicky, vzpomínky na Šumavu mě prostě odvedly od kruté reality, vytvořil jsem si jakýsi svůj snový svět a je třeba dodat, že to fungovalo. Je nejspíš zbytečné, abych popisoval své pocity nad tím, co se mi podařilo otisknout v novinách, časopisech, Zemědělských kalendářích atp., tohle prožívá každý začínající autor. Faktem bylo, že ve mně začaly ožívat vzpomínky na lesníka Jaroslava Hubálka, který psal své knížky v domku proti našemu, jako kluk jsem hltal jeho Nekorunovaného krále, příběh hrdinného paroháče, který mě přivedl na myšlenku, že budu taky psát. Ale pak přišly dospělácké starosti...

Pokud jde o „holky“ v té době jsem už překročil třicítku, byl ženatý, otcem tří dětí. A když se to tak vezme, že píši věděli jen nejbližší.

Ale pro úplnost – přišlo to až ve věku, kdy bych to nečekal.

3. Předpokládám, že se v průběhu let tvůj postoj k tvorbě měnil. Mohl bys přiblížit jak?

Zásadní změna nastala díky setkání s Janem Dvořákem, tehdejší šéfredaktorem nakladatelství Kruh v Hradci Králové, zkušeně odhadl mé možnosti a doporučil mi, abych psal o tom, co prožívám. A tak jsem se postupně vymanil z té ulity „soukromých vzpomínek“ a začaly vznikat první povídky z lesa (např. Sváteční nemoc), pak k tomu přibývaly ty z prostředí slévárny a od kolejí. V roce 1972 jsem publikoval ve sborníku Začátek, v roce 1977 novelu „Cesty vysokým lesem“, 1982 novelu „Dědictví“, všechno v Kruhu HK. Začal jsem se úspěšně zúčastňovat

literárních soutěží (Rychnov, Letohrad. Proseč, Šrámkova Sobotka) a zvláště jsem si cenil setkávání se začínajícími autory při nakladatelství Kruh. Stručně řečeno: začal jsem brát psaní vážně.

4. Jsi člověk mnoha povolání, odrazil se tento „pohyb“ životem, možná někdy i vynucený, v tvé tvorbě?

Jednoznačně ano. Nejsem typ autora, který fantazíruje, ale pouze domýšlí. Zkušenosti, které jsem nabyl, jsou pro mne realie, ve kterých se pohybuji. Potřebuji realistický příběh s konfliktem. Například v Dědictví jsem se vyrovnával se smrtí svého otce.

5. Vedle mainstreamu píšeš i detektivní příběhy, dokonce bych řekl, že krimi příběhy v posledních letech v tvé tvorbě převládají. S detektivkami a s krimi se roztrhl pytel, tak jako kdysi se sci-fi nebo s fantasy. Co je pro tebe autorsky v přístupu k látce obtížnější? Mě vždycky pobaví, když čtu v tiráži knihy oznámení: Tento příběh je podle skutečné události. Jak tomu rozumět?

Nehledě na „odskoky“ v podobě „Nahé pravdy“, „S puškou a perem“, „Cesty naděje“, jsem zákonitě začal směřovat ke krimi, což bych detektivkou nenazýval, ale je to blízko. Nejdříve to byly dvě povídkové knížky ve Výběru, pak asi šest ve Víkendu, tři v Oftisu Ústí nad Orlicí a teď už pátá v Navě Plzeň. Až na dvě knížky „Kulka je rychlejší“ a „Dočasně slepá spravedlnost“, věnuji se převážně povídkám. Konkurence je velká, takže to SKUTEČNÉ KRIMINÁLNÍ PŘÍPADY má nepochybně navnadit čtenáře. Můj případ to rozhodně není i když jsem to pochopitelně zkoušel. Byla to nuda i pro mne samotného. Z toho důvodu vystavím případ tak, jak se mohl stát. Inspiruje mě třeba nějaký méně frekventovaný motiv ve vztazích (už dávno si nedělám naděje, že přijdu s něčím úplně novým) a snažím se tomu přijít na kloub. Když se pak najde pachatel, na kterého by člověk neukázal, je to prima.

6. S Jiřím Faltusem redigujete Kruh, bulletin Střediska východočeských spisovatelů. To musí být práce velmi náročná na čas a nejen na čas, neodčerpává ti energii, kterou bys mohl věnovat vlastní tvorbě?

Samotné sestavení Kruhu není až tak náročné, spíše jde o ty záležitosti kolem, zvláště pokud jde o získávání příspěvků. Ne, že bychom neměli dostatek materiálu (je jistě pochopitelné, že existuje užší kruh přispívajících autorů), ale máme v úmyslu jakousi obměnu, přesněji, aby se na stránkách bulletinu objevovali i autoři, kteří nám dosud z nejrůznějších důvodů nic nezaslali nebo se na delší čas odmlčeli. Ale třeba se to v roce 2012 zlepší...

Přiznávám, že Kruh je pro mne jakousi srdeční záležitostí a neuvažuji o tom, že bych ho předčasně vzdal, rozhodně však s přibývajícím lety musím omezit ostatní aktivity, naučit se odmítat nedůležité věci.

7. Zamýšlel jsi se někdy nad tím, co bys ještě rád napsal? Je věk spisovatele limitujícím faktorem? Chystáš nějakou novinku?

Domnívám se, že ani tak nejde o věk jako o myšlenkovou způsobilost. Autor by asi měl přestat psát, když zjistí, že píše bláboly (což není záležitost pouze věku), jenomže kdo mu to poví, když na to nepřijde sám?

I vzhledem k předcházejícímu si nestavím žádný hrad z písku.

V závěru listopadu 2012 vyjdou v Navě Plzeň krimi povídky „Vstříc smrti“.

Pozvolna se dostávám do finíše s delší krimi novelou „Dáma na telefon.“

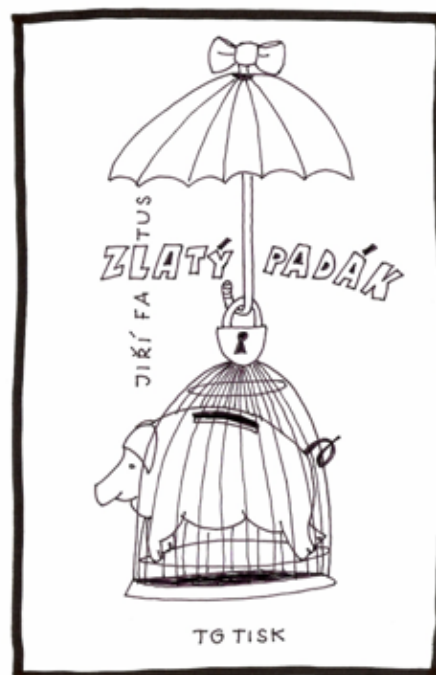
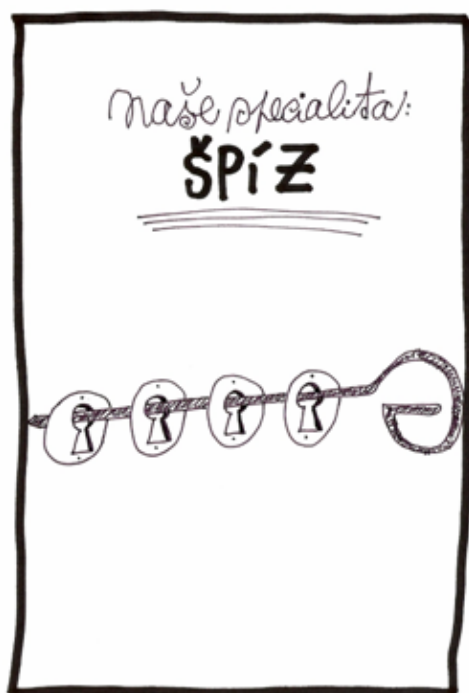
8. Co tě v životě nejvíc naplňuje?

Dlouholeté přátelství s kolegy, vědomí, že jsem leckde i pomohl, a občas probleskne i pocit, že jsem tady nebyl úplně nadarmo.

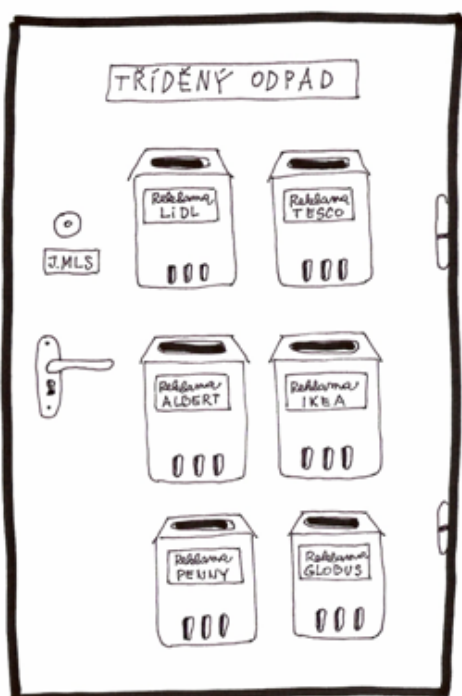
Lubomír Macháček

Hrst aforismů pro Fórum

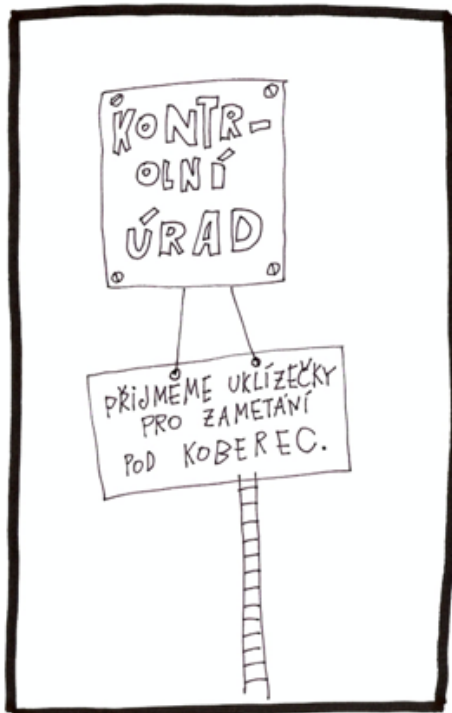
Jíří Faltus

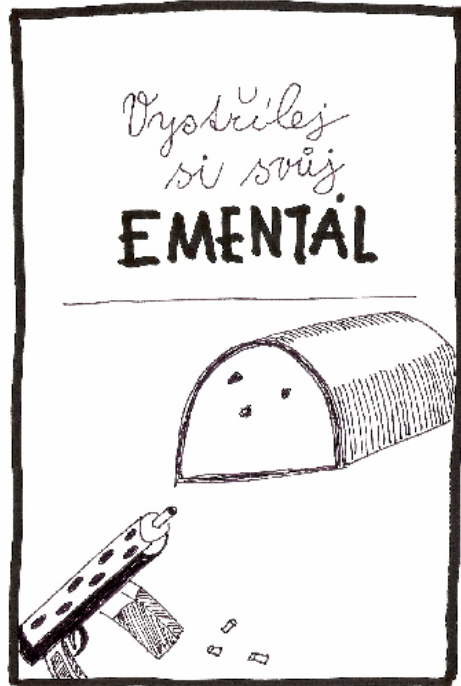
- Museli zvolit novou protialkoholickou komisi - v té dosavadní se všichni při zasedáních vždy totálně zřídili.
- Historie se opakuje, pamětníci také.
- Jak brzy budeme český jazyk nazývat cizím?
- Milenka je žena, která své ano neříká v kostele.
- Kde už se nevystačí s rozumem, je třeba vypracovat usnesení.
- Přijde-li po nás potopa, budou naši potomci sušit hubu.
- Někdo své myšlenky dokáže prosadit, jiný prosedět.
- Černá punčocha na hlavu: soudobý pás cudnosti.
- Zlomky - zbytky v hlavě maturanta po zkoušce z matematiky.
- Ministr zdravotnictví upozorňuje: Podkuřování zdraví neškodí!

- Farář se pokoušel žehnáním zažehnat její požehnaný stav.
- Díky postupující inflaci, budeme co nevidět kupovat místo zboží jenom DPH.
- Život je pes, ale záleží na tom, jak majetný je jeho páníček.
- Sčítáním lidu se chceme ujistit, že je nás ještě dost, aby se sčítání vyplatilo.
- Rád bych věděl, které moje tělesné orgány lze považovat za pravomocné.
- Je to tak vyhlášený úplatkář, že má celou řadu sponzorů.
- Dříve si naše společnost vážila lidí pracujících, dnes konzumujících.
- Je na pokutu, když si řidič za jízdy telefonicky objedná pohřební službu?
- Žije z ruky do huby. A zkouší to i opačně.
- Tunel - stavba zkracující cestu k majetku.

- Bylo zjištěno, že další růst životní úrovně je už pod naši úroveň.
- Oživování kulturních tradic bývá tradičně nekulturní.
- Vládní trenážér - loutkové divadlo.
- Divadelní nápovědu jsme zrušili. Najdete ji na internetu.
- Vymyslel postupnou sebevraždu: začne tím, že skočí z desátého patra do devátého.
- Dopadl špatně - ani máslo na hlavě mu nenechali.
- Zvyk je železná košile. U nočních hlídačů noční.
- S dobrou pověstí se můžete dostat tak akorát do knihy - kuriozit.
- Byla to výjimečná žena. Připravila ho sice o peníze, ale rozum mu zachovala.
- Každá funkce má své kouzlo. Každý funkcionář své podfuky.

Jana Jirásková

Kávová

Zapnula jsem rychlovarnou konvici, sedla si naproti němu ke stolu. A čekali jsme. Proč jsem se nechala tím milionem esemesek dotlačit k tomu, že jsem kývla na to, že se může stavět na kafe? Jen prostě na pokec, jen prostě proto, že se se mnou dobře povídá, že mám prej úžasný postřehy, názory, postoje... (Pochybuju, že on dvacet let zpátky nějaký postoje měl.) Čekali jsme a mluvil jenom on. Blekotal spíš.

„Máš to tady pěkný,“ brumlal, „a támhleto? To je seno?“ pozastavuje se nad senem uprostřed kuchyně.

„Jo, seno,“ kývnu, „máme potkany.“

„Aha,“ neřekne příliš chápavě, „to by moje manželka nesnesla.“

Nevim, jestli myslí potkany nebo trávu po kuchyni a je mi to fuk.

„A ty pavučiny po rozích, to taky...“

Pak se trochu nepřírozeně zachichotá a dodá: „Mno, ani vědomí, že jsem u tebe by asi nesnesla.“

To ještě pořád čekáme? Vstanu. Jasně! Já pitomá nemám konvici v zásuvce. Já to svojí blbostí ještě protahuju! Zapnu konvici znovu, opřu se o kuchyňskou linku a sleduju ho, jak urputně a legračně manipuluje s mobilním telefonem.

„Ukážu ti fotku našeho psa,“ říká pyšně.

„Pes? Tohle?“

„Jé, promiň,“ omlouvá se on, „blbě na to vidím. To je sousedka. Z chalupy. Tu jsem chtěl děsně loňský léto ojet.“

„A?“

„A ten pes je tady.“

Koukám na obrázek psa. Asi bude pravda, že se lidi časem podobaj svejm psům, myslím si a taky, že se sousedkou to nejspíš nedopadlo. Jdu zalejt kafe. On znova opakuje, jak je rád, že mohl přijít, protože jeho ženská není jako já, nerozumí mu a neumí mu... Nesu kafe. Sedám si.

„Neumí co?“

„Nikdy mi ho..., za celý ty roky, co jsme spolu...,“ červená se, „však víš...“

Zasměju se: „A očekáváš to snad ode mě?“

„Ale ne,“ červená se víc, „nevysvětluj si to špatně, jen mi to tak ulítlo.“

„Hele,“ měním téma, „on je ten váš pes nějaký nemocnej?“

„Pes?“ žasne, „jo, náš pes! Ne, proč?“

„Připadá mi takovej vypelichanej, sešlej...“

„On ten mobil nedělá extra fotky,“ omlouvá to on, „ale za to ty děláš děsně dobrý kafe,“ hlas mu znějní, chytne mě za ruku, „určitě i jiný věci,“ ruku mi pohladí, „jsi skvělá, víš to?“

„Kupujete tomu psovi maso?“ zajímám se, „nebo je jenom na granulích?“

On se zarazí. Přestane mě hladit, ale ruku neodtáhne. Usrkne horkou kávu, určitě si opařil horní ret.

„Maso,“ vyhrkne, „mno, manželka mu vždycky kupuje maso. Ona se kamarádí s řezníkem. Nechává jí takový ty odřezky, vnitřnosti...“

Vysunu ruku z pod tý jeho studený. Řezník bude asi urostlej chlap, uvažuju, možná i fešák. Třeba má i pěkněj kukuč. Rozhodně silný a pevný ruce, široký dlaně. Třeba je víc než kamarád. Představuju si, jak asi chutná sex na vále na maso, čerstvě setřeným po zamčení krámu, v podvečerním pološeru, pod mastnými háky...

„Urazil jsem tě?“ lekne se.

Zavrtím hlavou, že ne.

„Mno, kdyby manželka věděla, že jsem tě držel za ruku..., nesnesla by...“

Já bych tě taky nesnesla!, úpím v duchu. A koho jo? A vůbec někoho? Víím ještě, jak chutná každodenní vztah, čerstvý rohlíky u společný snídane, v podvečerním pološeru společná únava, čaj a plány do budoucna. Chtěla bych to vědět?

„Jsi krásná, víš to?“ říká a hledí psíma očima, „mohl bych si tě vyfotit...
Prosím...“

Tak jsem teď v nějakym telefonu po boku psa, sousedky a manželky. Pochlubí se mým obrázkem tý z chalupy? A jak to okomentuje? („Ta mě jednou pozvala na kafe a strašně po mě vyjela, úplně žhavá...“) Překvapí mě:

„To musím ukázat manželce,“ zálibně si prohlíží pořízený snímek, (pokud teda omylem nepřecvaknul na psa), „bude žasnout, jak jsi podobná naší dceři.“

To mě trochu děsí. Rýpu se lžičkou v lógru. Naznačuju, že kávový dýchánek je u konce. Ale evidentně domů nespěchá. Proč taky. Dcera zřejmě trajdá kdo ví kde a manželka je u řezníka. Proto on chodí jako mlsnej opuštěnej pes od kávy ke kávě, od sousedky k sousedce, pro trochu hřejivýho moku, slova, stisku ruky. Bráním se tomu, aby mi ho začalo být líto. Vztahy založený na soucitu jsou odsouzený k zániku od samého počátku. Prohlížím si ho. Horní ret má opravdu trochu naběhlej.

„Spálil sis tím kafem pus,co?“ řeknu starostlivě.

„To ničemu nevadí,“ začervená se zas, „s manželkou už se stejně ani nelíbáme...“

I tak může po čase chutnat každodenní vztah. Maličký okamžik se mi chce mu ústa pofoukat, jemně se jich dotknout svými. Jenom tak letmo. Ze soucitu? Pak mi dojde, že jeho manželka by to nesnesla. Vstanu, vymluvím se na spoustu práce a úplně chladně se s ním rozloučím. Pak posbírám seno z podlahy a smetu všechny pavučiny.

„Muž rozřezal manželku a psa a dal je do lednice,“ čtu druhý den v novinách.

Nesnesu to.

Postavičky

Jít s tebou uprostřed noci za ruku... Smát se... A chtít zpívat. A zpívat! (To miluju!) Opravdově a od srdce. Počítat okna, která se rozsvítí. Počítat s tím, že doma si ohřejeme brambory od oběda a zalezeme pod jednu deku a budem je jíst v posteli.

Vědět, že přesně pro takovýhle okamžiky stojí za to žít. Stisknout tvou ruku trochu víc. A refrén ještě jednou! (To miluju!) Je úplně jedno, že začalo pršet, že jsem si ve spěchu vzala každou ponožku jinou a v hospodě furt někdo pouštěl z jukeboxu Helenku Vondráčkovou. Vedle tebe i tohle vydýchám.

Já vím, že jsem za ten večer řekla snad zbytečně mockrát, že zbožňuju tvůj smích. Taky vím, že možná byla chyba, že jsem hned neodpálkovala tamtoho, kterej se vnucoval k našemu stolu s jáсотem: „Paráda! Moje taxikářka je tady!“ (Jen jsem ho dvakrát nabrala, když stopoval...) Rozhodně vím, že ve mně navždy zůstane náš tanec v chodbičce u hracích automatů, pološero rozkmitaný barevným poblíkáváním a „Let it be“.

Jdu s tebou uprostřed noci a cítím naše spojené ruce jako pevný bod. Možná ještě včera tomu tak úplně nebylo, možná to zítra pomine. Kdo ví? Povídáme páté přes deváté. Od Maxipsa Fíka po „smrt Freudovi.“ Zkousíme jít po obrubníku, kanály

přeskakujeme snožmo, přes přechod běžíme jako o život. (To miluju!) Jsem neskutečně ráda, že jsem ti ten život dala.

„Chceš na to máslo?“ ptáš se doma.

Divím se, že máme máslo a chci. Jíme z jednoho talíře a ty říkáš, že je to děs cpát se takhle v noci. Smějem se tomu, že holt nebudem mít dokonalý postavy a nebudou nás pak chtít ani stopaři.

„Jsme to ale postavy, my dvě,“ šklebíš se a kousíčky brambor ti zdobí dolní ret.

„Postavičky,“ opravím tě vzhledem k našemu vzrůstu.

„Pamatuješ,“ vybaví se ti, „jak se ti jednou zdálo o mě a o pórku?“

„Jo,“ jsem ráda, žeš mi ten sen připomněla, „nesla jsi pórek a já ti pořád říkala, abys dala pozor, ať ho nezlomíš...“

„A já upadla, zlomila ho a stala se ze mě kreslená pohádková postavička,“ dopovíš za mě.

Talíř zastrčíme pod postel. Podávám cigarety. Kouříme v posteli... (To miluju!) Prohlížím si tě z profilu. Legrační nosík, ostře vykrojené rty, vlasy máš ještě vlhký. Když jsem tě viděla poprvé, mělas vlasy samou krev. A já si myslela, že jsi zrzavá. Pak odpoledne přišla na pokoj sestra a řekla mi: „Odpočívejte, já jen..., máte tady dárek od Mattela...“ A já usilovně přemýšlela, kterej to je Mattel? Proč mi nosí dárky? Je zrzavej?

„Pojed' se mnou zejtra na intr,“ řekneš z legrace, s nádechem smutku, „dáme si na nádraží lahváče, po večeri pokouříme s Lenkou v parku...“

„To už bych asi nedala,“ bráním se, děsí mě představa večerek, vycházek, komínků ve skřínce „to by byl moc velkej skok do mládí.“

„Co blbneš? Ty seš přece mladá,“ řekneš a obejměš mě.

Obejmout tě pozdě v noci... Na začátku tvójí dospělosti... A v očích slzy dojetí... (To miluju!) Cítit tlukot tvýho srdce. Počítat roky. Počítat s tím, že jednou odejdeš napořád. Vědět, že tahle noc stála za to. Stisknout tě trochu víc. A mít dojem, že někdo pod okny brouká: „Let it be.“

Složená

No, to mě potěš, vzdychla jsem, když jsem sečetla cifry na složenkách. Vůbec nevím, proč jsem to dělala. Věděla jsem, že v peněžence nemám víc než čtyři koruny. Ale asi abych v tom měla jasno a pořádek. Abych dostala pocitu dobré hospodyně. Nejsem přece takový bohém, abych složenky házela rovnou do koše s tím, že jsou přece důležitější věci k životu. Duchovno, esteticky, duše, lidskost, láska... Umím přece dostát svým závazkům. Se čtyřmi korunami?... Já vím, život..., duše..., a láska... Láska, vím?

Dělá to slušnou sumu. Padne na to přesně celý můj příští plat. Za týden. Přepočítala jsem to pečlivě ještě jednou, protože co kdyby... Vůbec ve svém životě nemám jasno a pořádek! Abych dala alespoň trochu pořádku, co jeho jest, šla jsem natočit vodu do oprýskaného zeleného kýblu. Vytřu kuchyň, předsevzala jsem si.

Hadr jsem ždímalu pomalu a pečlivě. Klečela jsem na podlaze a každé místo šmudlala minimálně dvakrát. Pěkně nám vytřeli zrak, říkala jsem si. Při tom jsem nedokázala konkrétně říct, kteří oni to byli. Kteří všichni? Bůh ví proč, mi najednou přišel na mysl Hurvínek, Pinocchio a děda Lebeda. To mě rozveselilo. Na okamžik. Potom jsem seděla u stolu, posunula si mokré fleky na vytahaných teplácích trochu níž... A abych dostala pocitu dobré matky, přemýšlela jsem o tom, co dětem k večeři. Sloveso „uvařit“ jsem v úvahách vynechala zcela logicky...

„Mami, že můžu mít potkany, když se o ně budu starat?“ vrazí do kuchyně dcera.

„Mami, že je nemůže mít, když s tím nebude souhlasit celá rodina?“ za ní syn.

No, to mě potěš, vzdychla jsem. A kdo mě potěší? A Kdy? Víam?

„Mami,“ naléhá dcera, „přece jsi to říkala...“

„Neznám nic hnusnějšího než potkany,“ šklebí se syn.

Společně potápali čerstvě vytřenou podlahu. V duchu jsem žasla, jak jsou podobní svému otci. Čím jsou starší, tím víc.

„Myslím,“ řekla jsem, aniž bych myslela, „že tohle není věc, kterou bysme hned teď museli vyřešit.“

„Jasně!“ zakřičí syn, „ty nikdy nechceš nic řešit!“

Dcera se přidá:

„Jasně! Kdyby chtěl potkany on, dávno už bysme měli čtyři!“

Dvěmi prásknou společně. On těmi do pokoje, ona do chodby.

Sedím strnule. Fleky na kolenou studí. Složenky tvoří na desce stolu něco, co se podobá vějíři. Beru ho opatrně do ruky, aby se nerozpadl a ovívám se jím. Představuji si, jak se asi cítí zámožná madam, znuděná uprostřed nepovedeného večírku. Nalíčená decentně, oblečená draze. Jak se zatváří, když k ní přistoupí dokonale upravený muž, který už nečistší mládím, ale za to penězi a trochu dýchavičně se zeptá: „Mohl bych vám dělat společnost?“ Potěší jí to? Dáma se asi přívětivě, ale přesto s určitou dávkou lhostejnosti, otočí jeho směrem, zastaví pohyb vějíře a absolutně neutrálním hlasem odpoví: „Potím se jako prase, a vy?“ To mě trochu rozveselilo. Na okamžik.

Vzala jsem složenky do obou rukou. Pro pořádek si zopakovala, že těch pár papírků je hodnota mojí práce za celý měsíc. A šklubla jsem. A znovu. Znovu, znovu... Maličké růžové útržky padaly na čistě umytou podlahu. Pomalu. Abych dostala pocitu dobré hospodyně, smetla jsem je na lopatku a hodila do koše.

Sen o muži

„Ještě?“

„Jo.“

„A pak?“

„Pak? Nevim,“ rozesmála se, „víš, já..., nejsem nějak zvyklá...“

„Nevypadáš na to.“

„Chtěla jsem říct,“ podívá se mu upřeně do očí, „že nejsem zvyklá... - hrát nějaký hry, nějaký intriky, vztahy...“

To už přece pochopil dávno, že není.

„S tebou budu hrát cokoliv, rád,“ řekl a obrátil jí na břicho.

„Ještě!“ křičela tu noc ještě mnohokrát.

A pak?

Pak doufala, že vystřízliví z té vši něhy do příštího rána, že si doma uvaří zázvorový čaj, že se jí v práci nebudou hloupě ptát, jestli není zamilovaná, až bude nepřítomně civět z okna...

„Na co myslíš?“ ptá se on.

Hladí jí po zádech. Ona najednou chce, aby tahle noc neměla konec, aby se v ní utopila navždy...

„Máš rád zázvorovej čaj?“ zeptá se ho.

„Měl bych?“

„Chci bejt tvuj zázvor,“ řekne ona, „mírnit tvoje bolesti, zklidňovat noční můry, zahřívát tě...“

„Ještě?“

„Jo.“

„A pak?“

Pak odjela. Špinavým vlakem, mlhavým ránem, bludištěm fádnic tváří. Doma si místo čaje uvařila grog a na noc si oblékla teplé ponožky. Ze spaní objímala polštář. Zdál se jí sen. O muži s plachýma očima a odvážným tělem. O prstech propletených v setmělém kině, polibcích v podchodech, o slze dojetí a štěstí, brnění citů v konečcích prstů. O slovech „Miluji tě“ napsaných do písku mořské pláže nebo prstem na zamřené okno tramvaje, vysypaných z okvětních plátků růží...

„Doprčic, co to je?“ zaklela ráno, když téměř zaspala, „copak je mi čtrnáct?“

Do práce přišla s nateklýma očima. Nechtěla hrát nějaké hry a přesto co nejvíc laxe kolegyni řekla:

„To víš, víkend – mám trochu kocovinu.“

On si druhý den koupil zázvor, chtěl zkusit, zda zklidňuje a zahřívá. Čaj z něj mu nechutnal. Vůbec. Dlouho do noci pak kouřil a pil vodku s džusem, aby přebil štiplavé ostré aroma. Pomalu začínalo svítat, když se odvážil napsat jí zprávu:

„Na co myslíš?“

Ještě pořád jsem sebou opilá, myslela si. Ještě pořád jsem si nezvykla na pocit, že je mi čtrnáct. Ještě rozechvělá, polekaná, nečekaně plachá. Proč mám strach z lásky?, ptala se sama sebe. Ale copak tohle je láska? A jak se pozná? A kdy začíná? Doprčic, copak je mi čtrnáct, zaklela v duchu. Neodepsala mu.

„Ještě?“

„Jo.“

„A pak?“

„Pak? Nevim,“ pokrčila rameny, „nejsem moc zvyklá...“

Nevypadáš na to, pomyslel si číšník a šel roztočit další pivo.

„Zapíjíte žal?“ zajímalo nějakého od vedlejšího stolu.

„Lásku,“ pousmála se, „lásku zapíjím.“

Pak odjela. Špinavým vlakem, pošourným večerem, bludištěm rozmazaných tváří. Zazvonila u jeho dveří. Obejmula ho. Přestože se ještě stále bála. Bála se dalšího snu o muži s plachýma očima.

Jan Kratochvíl

Podzimní sonáta

Čas hraje tu zvláštní podzimní melodii
na potrhaná vlákna pavoučí sítě
když léto už skomírá na úbytě
a dny se deštěm a mlhou myjí

V ten den mne cosi táhlo neodbytně ven
na cestu známou v aleji pod kopcem
Těž zeleně na stromech bylo už tak málo
snad chtěla z léta zachránit
co se ještě dalo
mraky občas vylévaly na zem svůj smutek
i slunce jimi těžce prosvítalo

Barevné listí zašlapoval jsem do bláta

Jen kolem stále zněla
teskná a podivná
podzimní sonáta

Krajina v bouři

Skrývá svou tvář
blesky zjizvenou
pod temným pláštěm mraků

Očistný déšť smývá prach
aby zas louky mohly vydechnout
čerstvou krásou

Podzimní večer

Když vítr rozhodil všude už vlákna bílá
když mlha krajinu už dlouze políbila
a mokré verše podzim deštěm píše
den do tmy halí se jak přísná abatyše
do svého hávu v kterém světu mizí
když les už chladný je a vůni nenabízí -
poslední snítky slézu hýčkám ve své dlaní
a je mi jako bych byl svědkem umírání

A zatím to jen zem už chystá místo sněhu
který se vrací vždy ve věčném koloběhu

Ten večer přišel jako stín jak někdo náhle cizí
snad jeho plachý stesk se i v nás tiše vplíží
v tom dlouhém večeru se i nám někdy stane
že vracejí se chvíle dávno oplakané
když listy našich dnů už mají odstín žlutý
a neklid mladých let je v nitru uzamknutý

To moudrost podzimu přišla po době zrání
je lehká jako dech jak tiché vyrovnání

Věra Kopecká

Dlouhá noc

Sněží
Na cesty
napadaly hvězdy
Zima po špičkách
sbíhá s hor
do údolí
k nám
Ukrývá vrásky cest
a rány
Pod bílým příkrovem
krajina spí
Noc kleká
k tiché modlitbě
za člověka

Vzpomínky

Z veliké dálky
jak záře zaniklých světů
zalétly vzpomínky
a zašeptaly
jsme tu
Zatřpytily se
mihotavým světlem hvězd
z dálky let
jiskřičkou v oku
a zapadly
do šedivých mraků
dne

Úsvit

Pod Stěnamí
kalná řeka
tekla

Z mřížoví pavučin
povstalo slunce
Bílé ráno
nemá stín

Jenom stesk snů
halí hory

Dlouhá noc

Sněží
Na cesty
napadaly hvězdy
Zima po špičkách
sbíhá s hor
do údolí
k nám

Ukrývá vrásky cest
a rány
Pod bílým příkrovem
krajina spí
Noc kleká
k tiché modlitbě
za člověka

Lednová

Bílí motýli
usedají na břízy
a neslyšně zpívají
Sněží ticho
Jen štěkot psů
rozjitřil
mlčící
prokřehlou krajinu
až do bolesti

Zplaněla řeč

Sadař umírá
a starý sad
vyvrácený v kořenech
Na pláňkách
scvrklá zakyslá pláňata
a slovo spadlé na zem
rozpadá se mrazem
na výkřik na skřek
Jádro nedozrálé
Na místě jádřince
houbovitá dřev
Zplanělá řeč

Noc nad městem

Jako zvon co nezvoní
Zapomenutá píseň
Ticho spadlé do studny
Rukávem tmy
proudí měsíční svit
a na dně
slábne
utonulá paměť
kraje

Miroslav Kubíček

Doprovod hor

nad sváry kotlin
z mraků jak z hořáků
každou chvíli praská

voda vodu vodí
kopce v kopcích bloudí

za horou hora
za vodou voda
a pořád dál
je těžší přidat slova

Pořád

pořád něco nové
pořád hrůzné děje
nedívej se
nečti
odejdi do snů

rozvrácený les jak slum
čeká na infuzi
přijď s pomocí
rozjihle rozsev roste
zasad' dobré slovo

Předchvíle

sytý den až smysly kručí
červnové červany červiví
nadmutá seléna žlutavě močí
merfánky voňavě páchnou
léto bude za chvíli

Podzimní intimacy

ztichlými místy listí zní
štíhlými dýmy vítr mísí
v mincířích listí stíny visí
tlí hlíny hlíny tlí
mírný splín chvíli dlí

František Uher

Bezvětrí

jeden mluví
proti větru
nerozumím mu

druhý mluví
po větru
nerozumím mu

třetí mlčí
tomu
rozumím

Tábor v horách

do tábora v horách
poslové přinesli
obvyklé zprávy

v údolí
rozkvetly trávy
na květech včely
ryb v řekách hojnost

pouze šelmy
stále zápolí
o každou kost

psi vlci šakali
a lidé

Sjednocení

nikdo nepřišel
nikdo neodešel
nikdo nezůstal
nikdo tam nebyl

a každý věděl
co se tam nestalo

Ulice

spolu proti
spolu pro

proti komu
pro koho

nikdo
nikomu

není co

Potenciál popele

jak lehké je odejít
jak lehké je jít
jak lehké je nepřijít
včas

přijít k pastvinám
kde nikdo nečeká
nepřijít už nikam

kdekoli staneme
bude nám země
těžká

Mechanismus soužití

milostných loupeží
jako schodů do věží

odešla jedna
přišla druhá

jeden odešel
přišel druhý

vrak na mělčinách
a samé dluhy

Civilizace

souhvězdí
padají ženám do klína

vzlíná
mlhovina

muži podpírají most
který doutná

Pláč Iva

klec otevřená
dokořán

divočina
ze všech stran

uprchnout
není kam

Uvedené verše jsou z vycházející sbírky **Potenciál popele.**

**L u k á š
V a v r e č k a**

**P o s l e d n í
s n í d a n ě**

Zahrada

Koncem května roku 1946 byly na krátko ulice opět zcela průchodné. Podél obou stran se táhly chodníky lemované vzrostlými stromy, kované ploty zasazené do cihlových zídek střežily zahrady zcela zbytečně, jelikož branky k příjezdovým cestám zůstávaly odemčené.

Kráčel jsem tím předměstím a rozhlížel se do všech stran. Sledoval jsem čísla domů, míjel poštu, lékárnu, soukromou ordinaci jakéhosi doktora Macha, kostel svatého Benedikta, budovu dobrovolného hasičského sboru i krčmu na rozcestí.

Staré vily v této části Města ve mně vyvolávaly pocit klidu a sounáležitosti, po kterém jsem už léta toužil. Z otevřených oken jednoho z domů do ulice zaznívala hra na piáno. Později jsem se dozvěděl, že místní učitelka klavíru se takto připravuje se na své odpolední lekce. Zanedlouho jsem v té hře rozeznal první větu Chopinovy sonáty B minor.

Ulice, otevřená okna, piáno. Květen. Opus 35 vyžaduje techniku, rychlost a cit. Opus 35 je radost i drama, jež se odehrává uvnitř mlčícího člověka. Má bývalá žena, taktéž učitelka, jej často hrávala. Často se oddávala mlčení. Na podzim předešlého roku naše sdílené ticho přerušil rozvod. Od té doby mlčíme každý sám.

Každý po svém. Ještě nějaký čas jsem setrval v prázdném bytě a poté se jal hledat novou práci, nové bydliště v jiném městě.

Dočkal jsem se obého. Zdejší gymnázium hledalo profesora, jenž by vyučoval francouzskému jazyku a historii. Současně starší manželský pár, bezdětný, nabízel pronájem samostatného pokoje v Kaštanové, čísle popisném 53.

Jak jsem se brzy přesvědčil, kamenná vila manželů Rédlových disponovala mnoha volnými pokoji, rozlehlou zahradou s altánem a garáží, již jsem nemohl využít: Přicestoval jsem totiž vlakem. Nikdy jsem se nepovažoval za schopného řidiče, nikdy jsem se tedy nestal majitelem automobilu,

Svá objemná kožená zavazadla jsem postavil na chodník před jejich brankou. Žádný domácí hlídač, jen stromy. Žádný vůz na příjezdové cestě, jen jízdní kola. Nikde žádný zahradník a přesto se zdála zahrada udržovaná s pílí, jakou by ledaskdo mohl závidět. Osobně jsem nikdy nevěnoval větší péči ničemu tak pomíjivému, jako je zahradní květena.

Obrubníky, javory, kaštany. Jilmy a chodníky.

Ty kované ploty.

Ty černé, železné lilie. Jejich ostří.

Fasády a římsy.

Výklenky, okenice, terasy.

Ty altány a bělavý zahradní nábytek.

Ten konec května na předměstí.

To předměstí odtržené od Města.

Uzavřené. Prostorné.

Ten konec května na předměstí.

Ty černé, železné lilie.

Křehká paní Rédlová.

Myslím, že se jmenovala Kateřina. Mohlo jí být k padesátce. Vyzáblá postava, trochu nahrbená záda, nezdravá barva ve tváři a mírně povislý levý koutek úst však přidávaly té ženě na vzezření nějaká ta léta navíc.

Ano, o zahradu se stará ona. Sama. Je to její záliba, její radost. Ničemu jinému se ani věnovat nemůže, pobírá invalidní důchod. Ekonomicky jsou na tom bledě. Další dříve velice majetná rodina, která se stejně jako celá země těžce vzpamatovává z vyčerpávajících let předešlých.

Podnik Vincenta Rédla, stará jirchárna za městem, kterou zdědil po svém otci, za války omezila a později zcela zastavila výrobu. Jejich dům tedy uvítá nájemníky dost možná poprvé.

Provedla mě kuchyní, nechala mě složit zavazadla v mém nastávajícím pokoji v patře, pokoji s okny do sousední zahrady.

Byl zde psací stůl, na něm lampa, vedle knihovna, prádelník, lože a mohutná šatní skříň. Parkety, lustr, čtyři stěny, jedny dveře. Nic jiného jsem nepotřeboval.

Hleděla na mne. Stála vprostřed místnosti a polední slunko se jí opíralo do tmavě šedých vlasů sčesaných do drdolu. Ty její velké oči, plné něhy i bolesti. Otevřené, trpělivé, pamatuji si je dodnes. Zachytily můj pohled a v ten okamžik se zvedl čas a zakroužil nad našimi hlavami.

Věděl jsem, že se usadím zde. Věděl jsem, že toto bude můj pokoj, že budu pracovat právě za tímto stolem a shlížet budu oknem dolů na pečlivě tvarované ovocné stromy.

Čas zakroužil a rozletěl se tak, že jsem jej nebyl s to zastavit. Z událostí následujících čtyřiaadvaceti hodin si vybavuji jen několik drobných střípků.

Později je posbírám a pokusím se utřídit a zrekapitulovat, co všechno se odehrálo do následujícího poledne. Tehdy jsme totiž našli starého Vincenta Rédlu mrtvého v zahradním altánu.

Celé to bylo jako na divadle.

Tam za oponou, když se rozestoupilo listoví, uviděli jsme celou scénu jako diváci. Všechno bylo dokonalé. Výprava, kulisy, kostým, rekvizity... Scénograficky velice povedené, to jsem si bohužel pomyslel, když jsme ho našli a obával jsem se, že tuto větu kdy vyřknu nahlas.

Bílá barva zahradního nábytku.

Zlatá barva slunečních odlesků.

Zelené listoví, udržovaný trávník.

Jeho stébla mezi kamenným dlážděním altánu.

Karmínová na dláždění.

Teplota těch barev převyšovala teplotu ovzduší, které se toho dne zdálo spíše svěží. Rosa pod stíny ještě nevyschla.

Modré nebe připomínalo klidnou vodní hladinu. V ní se zrcadlily kvetoucí stromy i keře. Obloha byla bazénem unášejícím barevné lístky hned v několika rovinách, prostupovaly z jedné do druhé, nořily se a padaly. A pod tím vším dějiště zločinu.

Tělo. Kámen. Mladá stébla trávy.

Mezi nimi se rozlévala tmavá krev.

Ležel tváří k zemi. Oněmělý. Pokojný.

Hluboko do temene vnořený sekáček na maso.

Jeho rukojeť čněla nad tím vším jako ratolest.

Barvy. Spousta barev.

Ty krůpěje na zahradním nábytku.

Ty krůpěje ve vlasech.

Ten konec května na předměstí.

Kateřina utichla.

Byla ovšem silná. Přimkla se ke Karlu Wágnerovi a ten jí dlaní zakryl oči. Jiří, syn manželů Wágnerových stiskl ruku své mladší sestry, již ucítil poslepu hmatající jeho dlaň. Jeho druhá sestra se taktěž přimkla k otcí, zatímco jejich matka se pomalým krokem vydala k mrtvému tělu.

Když měla Vincenta nadosah, klekla si, natáhla se po vražedné zbrani, jakoby se chtěla dotknout uměleckého díla nebo milencovy tváře. Něžně, bojácně, s láskou i posvátnou úctou. V poslední chvíli ovšem ruku stáhla zpět a obrátila se k nám. Byla jako plachá zvěř. Vyčkávala na jakýkoliv pohyb, naslouchala větru a štkaní Kateřiny Rédlové.

Karel Wágner jí věnoval pohled plný pochopení. Sdílel její překvapení, sdílel všechny její otázky. Otázky, které jsem viděl poletovat nad hlavou nebožtíka, nad zahranou, v korunách stromů. Otázky, kterým jsem do té doby nerozuměl, které si mohli klást všichni přítomní kromě mne.

Kdosi řekl, že bychom měli snad nejprve poslat pro doktora Macha, terý zůstal se Štěpánem Jančíkem u Wágnerových na terase. A tak se také stalo. O necelou hodinu později už nějací muži na dláždění křídou obkreslovali polohu Vincentova těla. Karel Wágner utěšoval svou ženu, Jiří s oběma sestrami usedl do stínu vzrostlého kaštanu, Diana i Marie mu složily své hlavy na ramena a odkudsi z okna nade mnou počal vyhrávat charleston.

Wágnerovi byli manželé, kteří bydleli již přes dvacet let v sousedním domě. Kolem páté hodiny odpolední, když jsem si stačil po příjezdu vybalit svá zavazadla, přišla za mnou opět Kateřina Rédlová a pozvala mě na posezení u kávy. Dole v zahradě se prý budu moci seznámit s pánem domu i jejich milými sousedy. Pochopitelně jsem pozvání přijal.

Stalo se, jak říkala. U stolu seděl Vincent Rédl, který se právě vrátil z koželužny. Byl to muž střední výšky a šedých vlasů. Jeho tvář se mi vryla do paměti. To husté obočí, přivřené oči, taktěž rty jako by byly stále pevně semknuty. Povstal a podal mi pravici. Jeho stisk byl obchodní, autorita, kterou se mi jal prezentovat, ke mně nedosahovala. Zacházela nanejvýš tam, kde končila jeho dlaň, dál už ne.

Karel Wágner, osmačtyřicátník, taktěž budil respekt, a to účinněji, ovšem zcela mimoděk. Byl statný, vysoký s hustými černými vlasy, rovná záda, pevný v kolenou. Na rozdíl od Vincenta Rédla se usmíval, stejně jako jeho syn, Jiří.

Ženy pohybující se okolo něj byly velmi okouzlující. Dvojčata Marie a Diana s blond vlasy sepnutými jehlou, Adéla Wágnerová

měla, jestliže něco takového lze říci, postavu i tvář nemocniční sestry. Byla něžná a obětavá, byla soucitná i přátelská, velké oči, hladká pleť, úzká, ustupující brada, vysoké čelo.

Posadili jsme se. Stín starého, členitého domu se pokládal na opačnou stranu, sluneční paprsky cestou na západ ohmatávaly zahradní nábytek, nahlížely pod střechu altánu, byly tam.

Na povrchu.

Ovzduší zatím zlehka chladilo. Vedl sem kamenný chodníček, na jehož konec jsem nedohlédl, směřoval patrně až k rozcestí u kované branky.

Z rozhovoru u kávy mi v paměti utkvěly jen kusé poznatky: Manželé Wágnerovi mají tři děti. Nejstarší Jiří, který na jaře oslavil své třiatvacetiny, by rád studoval medicínu, nejprve však musí dokončit studium na gymnáziu, jež přerušila válka. Na první pohled totožná děvčata jsou o dva roky mladší. Wágnerovi je adoptovali v roce 1928, kdy Jiří dovršil pátý rok života. Důvod adopce mi nepřišel jako vhodný námět ke konverzaci, tudíž jsem se dále nevyptával.

V současné době Diana i Marie pracují v místním krejčovství. Adéla Wágnerová k mému nepřilíš velkému překvapení byla diplomovaná zdravotní sestra, avšak od počátku války se stará o domácnost. Její manžel je už dvanáct let vedoucím lékárny. Ke vztahu těchto lidí k medicíně mohu dodat snad jen, že jejich blízkým přítelem se již před dvaceti lety stal místní praktický lékař Bernard Mach. Vzpomněl jsem si, že jeho ordinaci jsem dopoledne míjel vyhlížeje číslo popisné 53.

Vincent Rédl mlčel, jako by náš hovor sledoval z povzdálí, zatímco jeho žena Kateřina a Karel Wágner s chotí mě zasvěcovali do všeho, co jen považovali za podstatné, a pramálo mi dávali šanci rozhodovat, co vědět skutečně potřebuji. Tak jsem během krátké chvíle pronikl do zákulisí nejen profesních vztahů, panujících přinejmenším v oné ulici.

Co se musí nechat, byli nad míru vstřícní. Ani na okamžik mě neopouštěl dojem, že jsem v těchto končinách vítán.

Už tehdy jsem si ale povšiml toho, jak byl pán domu, snad z vlastní vůle, z těchto jinak úzce sepjatých vztahů vyčleněn. V tom odpoledni na mne působil spíše jakou nutná součást inventáře. Součást, která upíjí svou kávu a tu a tam přikývne na souhlas, je-li tázán či žádá-li ho někdo o svolení.

Byl Vincentova otce, vytrhla mě z úvah Kateřina a odložila svůj šálek tak něšikovně, že porcelán vydal nepříjemný hlasitý zvuk. Ano, ten dům byl Antonína Rédlů, dej mu pánbůh věčný klid, také stará jirchárna byla jeho. Všechno jsme to zdědili.

Do té doby jste tu bydleli pohromadě? Otázal jsem se. Kateřina sraštěla rty.

Ano, bydleli. Všichni čtyři. Pohromadě, opakovala nejistě. Bydlel s námi Albert. Vincentův mladší bratr... Zamyslela se. Takhle to chodilo, dříve to takhle chodilo, bydlelo se u rodičů dlouho. My bydleli u Vincentova otce, byl to velice... velice... milý, starý pán.

Opět porcelán a kávová lžička. Tato a podobná zacinkání náhle vyvstávala jakoby zesílena zpřítomnělou minulostí.

Škoda, že ho nepoznali, pokračovala Kateřina a umkla.

Kdo ho nepoznal? Ptal jsem se.

Prosím?

Kdo ho nepoznal? Opakoval jsem. Říkala jste...

Ach ano, pronesla Kateřina mírně zaskočená, nikdo ho nepoznali, Jiří, Diana a Marie.

Ani my ho bohužel nepamatujeme, informovala mě Adéla Wágnerová a stiskla manželovu dlaň. Nastěhovali jsme se sem ve třiadvacátém, krátce před Jiřího narozením. Nejprve přímo do tohoto domu, jako nájemníci, vysvětlovala. Až později se uvolnil dům vedle, kde bydlíme teď.

Porcelán. Podšálek, lžička.

Na okamžik mě napadlo, jakoby číslo 23 bylo v historii onoho manželského páru tím nejzásadnějším. Snad jen shoda náhod. Jistě, kdyby se byli nastěhovali o rok dříve nebo později, kdybych si já sám pronajal pokoj o rok dříve, jistě by mě ani ve snu nenapadlo spekulovat, že...

Porcelán!

Hrajete šachy? Zeptal se náhle Karel Wágner.

Ano, často a rád, odvětil jsem.

Mohl bych vás tedy pozvat zítra dopoledne na jednu dvě partie k nám na terasu? Pozvali jsme pár přátel, Adéla a Kateřina připraví nějaké pohoštění, mohli bychom se tam všichni sejít a společně poobědvat.

Přijďte, přidala se Kateřina, pomůžu Adéle s tím... udělat jídlo...

Nakoupila jsem nějaké ryby, s úsměvem konstatovala Adéla Wágnerová.

Ano, ryby, dodala Kateřina a zamžikala.

Přijdu. Velice rád.

K večeru vystřídalo porcelán lakované dřevo kostelních lavic. Za vysokými okny zapadalo slunce. Pohledem jsem bloudil od pastoforia nalevo k zákristii a zpět k hlavnímu oltáři.

Hrbil jsem se a střídavě pozoroval své prsty, pozůstatky letokruhů v lavici, oltářní korunu s černými paprsky, připevněnou nad oltářem a kněze v bohoslužebním rouchu, který hlasitě

deklamoval cosi, co pocházelo jaksi z jiných světů. Nebyly to naše uši, kterým příslušelo jeho slovům naslouchat. Ta slova byla pro sebe sama. Nepotřebovala nás. A my tam přesto byli. Kateřina vedle mne, nalevo od ní Vincent Rédl. V lavici před námi Karel a Adéla Wágnerovi. Jiří v obležení svých sester se nalézal asi ve třetí řadě přes uličku.

Slova. Dřevo. Barokní kostel svatého Benedikta.

Pieta a kněz. Kněz a pieta. Dvojice přitažlivá i odpudivá zároveň. Umírající a živý. Zároveň. V sobě, vedle sebe ve stejnou chvíli. Punktum i noema.

Slova. Dřevo. Bohoslužba.

V predelle postavy jakýchsi dvou světců.

Byl jsem tam, před i pod tím vším a slunce zapadalo. Diana nebo Marie se malíčkem dotkla malíčku Wágnerova syna. Druhá ze sester učinila totéž. Bylo tam příliš mnoho prostoru. Příliš mnoho prostoru pro cokoliv. Jiří ten něžný dotek opětoval.

Ticho.

Přichází sbormistr Štěpán Jančík. Vysoký, francouzsky vypadající muž s krátkými vlasy. Pokyne sboristům. Učiní několik ladných pohybů pravicí a hlasy ho následují v klesavé a stoupavé melodii. Rozhoupali obstarožní ovzduší. Rozhoupali tradici a ta rezonuje, jak jen to umí. Rozhoupali ji a nevěděli, že to nemá trvat dlouho. Nevěděli, že režim, který byl už tou dobou na spadnutí, odřízne tradici od jejích kořenů.

Mé prsty do dřeva neznatelně vytepávají jakýsi nezemský rytmus. Jiří pohladí jednu ze sester po hřbetu ruky. V posledních mizejících paprscích se zabyští sedající prach.

Kněz pokračuje v bohoslužbě. Adéla Wágnerová se nakloní k Bernardu Machovi a cosi mu pošeptá. On tentýž akt opětuje. Do neslyšného rozhovoru se přidruží její manžel.

Až nyní si zpětně uvědomuji, jaký význam pro jejich sousedy mělo, že jsem se do domu Rédlových přistěhoval.

Opět sbor. Než spustí, zaslechnu Kateřinu, jak pošeptá svému muži, že nazítří je sbormistr Jančík pozván též. Hlasy se rozezvučí, Kateřina se neslyší. Ani já ji neslyším.

U paty lavice se páří dvě ruměnice. Kateřina otvírá ústa na prázdno, artikuluje text písně. Žena v šátku po Wágnerově levici činí totéž. Jiří se ohlíží. Nenápadně bloudí pohledem po tvářích v řadě před námi. Poté ustrne, snad mé zdání, ale ano, ustrne na doktoru Machovi a skloní čelo zpět, oči přivřené, pozoruje špičky bot.

Ticho.

Narovnám záda. Seběmenší pohyb náhle zní jako prasknutí větévky na cestě. Předě mnou. Za mnou. Kdesi za oltářem. Větévka. Druhá, třetí.

Jiří přiloží nejprve prsteníček, poté malíček i konce ostatních prstů na obnažené koleno jedné ze sester. Těžko rozeznat, které. Jsou si tak podobné. Tak podobně půvabné. Alabastrově žádoucí, hladce ladné, štíhlé. Mladé. Artikulují modlitbu, jako by do ucha šeptaly svému milenci necudná slova.

Slova. Dřevo. Letokruhy.

Leštěný zimostřáz. Napětí i světlo. Hlavy v přítmí.

Všechno.

Všechno jako by se něžně blížilo k zániku.

Kateřina váhá. Jako malátná, hledá Madonu. Rozmýšlí se. Nakonec pokleká před Assumptou.

Jiří hovoří v uličce s Bernardem Machem. Vincent, já, Karel Wágner se ženou a dcerami vyčkáváme u portálu. Setmělo se. Vyčkáváme. Setmělo se. Cestou zpátky nacházíme řeč. Jindy zarputilý Vincent Rédl mění tvář. Zdá se náhle ustaraný, znavený. Odhaluje svou slabost a stává se člověkem. Rozvazuje.

Vstáváte brzy? Ptá se.

Ano, budím se nejpozději o půl sedmé.

Já také, konstatuje. Budete-li chtít snídani, Kateřina vám ji přichystá. V tomto období snídáme na verandě. Přesně v sedm.

Poděkoval jsem.

Ušli jsme mlčky více než půl kilometru a ocitli se před branou jejich domu, když náhle opět promluvil:

Nic si z lidí nedělejte. Říkají různé věci.

Pohledl mi zpříma do očí a podal mi ruku. Na okamžik jsem byl zmaten. Netušil jsem tehdy, jak si mám jeho slova vykládat. Stiskl jsem mu pravici, popřáli jsme si dobrou noc a odebrali se do svých pokojů.

V sobotu ráno jsem posnídal čerstvé pečivo s máslem a paštikou. Bylo vítečné. Křehké a ranní.

Svěží ovzduší, hlasy ptactva.

Šálek čaje nebo kávy.

Dostal jsem na výběr.

Zvolil jsem kávu.

Stejně tak učinil i Vincent Rédl.

Ubrouskem si otřel semknutá ústa. Uhladil vlasy. Vysmrkal se do kapesníku s monogramem a usrkl poslední doušek kávy.

Ještě než se odebral do pracovny, dal nám na vědomí, že k Wágnerovým dorazí až na oběd. Dopoledního posezení se tedy

nezúčastní. Když se Kateřina vyptávala na důvod jeho rozhodnutí, poněkud rozhořčeně odvětil pouze, že k půlnoci mu volal jakýsi muž a sjednal si s ním schůzku v zahradě. Několikrát, a důrazně, nám pán domu zopakoval, že nechce být rušen a odkráčel po schodech.

Zvýšil hlas a odešel, přemítal jsem.

Rédlově zamlklosti jsem si během předešlého dne uvykl. Pochopil jsem, že má ve zvyku hovořit pouze o tom, co považuje za důležité. Avšak na podobný tón jsem připravený nebyl. Ačkoliv... Zpětně si uvědomuji, že pod onou skořápkou hněvu jsem tehdy cítil ze starého Rédlá opravdovou nejistotu, opravdový strach.

Poslední ze střípků vzpomínek, jež jsem schopen přivolat zpět, odkazuje k partii šachu. Seděli jsme na dřevěné terase kolem půl desáté.

Všechno se náramně zpomalilo. Jako by v tom slunném dnu počalo pršet a nikdo si toho nevšiml. Přihnala se bouře. Chladné ovzduší mi vymetalo skráně, hnalo se za límec. Karel Wágner žádnou změnu nejspíš nepozoroval. Ale byla tam s námi. Bouře. Cáry vody padaly z oblohy, pomalu, nepředstavitelně pomalu, ale nešlo je zastavit. Pod tou přeháňkou roztomilé jarní dopoledne.

Na stole šachovnice a dřevěné figurky. Ženy v kuchyni. Čaj v konvici. Dívky na zahradě, v trávě. Bosé odhalovaly kotníky a tenká lýtka. Déšť se jich nedotýkal, nesmáčel je, vyhýbal se, a tak jsem věděl, že je to jen přelud.

Garde, pronesl Wágner a vytrhl mě z úvah. Jeho střelec měl právě namířeno k mé dámě a zezadu ho střežil jezdec. Odcestoval jsem tedy s královnou diagonálně o tři pole zpět a vyčkával na jeho další tah. Postoupí s jezdcem vpřed a vezme mi pěšce. V příštím tahu se mi pokusí dát šach, ale už teď moc dobře ví, že k tomu nedojde. Nanejvýš obětuje věž. Oba jsme jaksi tušili, jak tato partie skončí.

Ohlédl jsem se nalevo. Marie, dívka v cihlových šatech s puntíky přispěchala na terasu a obrátila desku v gramofonu. Šramot a praskání. Tango.

Utíká zpět za Dianou a Jiřím, který se odkudsi vynořil, aby za ruce zvedl sestru z trávníku. Bylo po bouři. Čtyři doby. Rytmus. Dvojčata se kolem Jiřího točí jako vlaštovky kolem hnízda.

Kolem stolu projdou doktor Mach a Štěpán Jančík, s uznalým zamručením zhodnotí situaci na šachovnici.

Šachy jsou vždycky výzva, prohlásil náhle Karel Wágner. A tím větší, čím více partií hrajete současně. Osobně považuji za nejzajímavější hrát paralelně partie čtyři.

Jiřího dlaň na útlém boku Diany. Její vyzývavě zdvižený loket. Silueta. Esovitě prohnutá. Chodidla na špičkách. Otočka, střídá ji Marie, zatímco Diana si rozpouští vlasy. Ladné i prudké pohyby. Napětí. Nic než napětí, pomyslel jsem si.

Trávník jako parket. Parket jako šachovnice.

V tom okamžiku tančili napříč bílými a černými čtverci. Mezi figurkami. Od figuríny k zrcadlu a zpět. S kopretinou ve vlasech. Mezi odrazy a stíny. Mezi ostrím, v krvi, v bouři, na předměstí, v zahradě, v ložnici, s krajkou i bez ní, potají, udýchaní, v zahradě, na slunci. Tančili tango a byli vážní. Diana si olízla rty.

Čtyři hry, zopakoval jsem. Čtyři paralelní hry... Ve čtyřech světových stranách. Už z geometrického hlediska jsou čtyři partie tou největší výzvou. Protože jsou dokonale v souladu s prostorovou podstatou celé hry. Čtyři počátky, čtyři souboje, čtyři zápletky, čtyři řešení... Čtvero příběhů, čtvero logických hádanek. Naráz.

Jiří si lehá na záda do trávy, rukama si podkládá hlavu a pozoruje dvojčata, která tančí spolu jako rovnocenné partnerky.

Moc pěkně jste to řekl, kvitoval Wágner uznale. Každá hra v šachy je svým způsobem příběh.

Ovšem, dodal jsem, bohužel ne každý příběh má natolik jasná pravidla, aby mohl být zván hrou v šachy.

Asi ve tři čtvrtě na dvanáct bylo dohráno.

Hudba utichla.

Rozhodli jsme se Vincentu Rédlovi oznámit, že je prostřeno, pohoštění je připraveno a jeho osobní účast na tomto společném sobotním stravování bude přinejmenším vítána.

Vešli jsme brankou do Rédlovy zahrady a vydali se po kamenném chodníčku vlevo k místu, kde stál dřevěný altán. Ležel tam. Oněmělý. Pokojný. Tváří k zemi. Karmínová na dláždění.

Tělo. Kámen. Stébla trávy.

Ten konec května na předměstí.

To předměstí odtržené od Města.

Ty kované ploty.

Ty krůpěje ve vlasech.

Ty černé, železné lilie.